

A N S G É A L U I D H E

le Pádraig Ó Coigligh

Tharla, tá roinnt bhliadhain ó shoin, agus míosa an t-Samhraidh 'a gcur thart agam i mo cheanntar dúthchais i n-Eirinn, gur bheartuigh mé -- bhí mo chuid saoire ag druidim chun deiridh ag an am -- ar lá iomlán a chaitheamh amuigh fé'n aer sul má thabharfainn aghaidh ar smuid is ar ghleó na cathrach seo arist. D'éaluigh an t-am thart le dualgaisí eile go dtí nar fhan agam acht lá amhain lé'm run a chur i ngníomh; bhí mé le h-imtheacht ar na mhárach. Go h-adhmhail b'feileamhnach an mhaidin chuige í, rian seaca agus cumhracht Fógmhair ar an aer, agus b'eó an baile ó thuaidh amach mé i ndiaidh mo choda. Shuibhail mé liom fá luas croidheamhail corradh is trí uair a' chluig agus shuidh mé annsin ar thaoibh an bhóthair go leigfinn mo sgith seal. Ní rabhas acht socair i gceart agus toitin ar lasadh agam nuair a chonnac taistealaidhe eile an bothar chugam aniar. Bheannuigh muid dá cheile agus shuidh an stróinsear ar bhachta mona fa chupla slat díom. Thairg mé toitin dó agus ghaibh sé buidheachas liom. Deartha go raibh na trí sgór aige, acht níorbh iongnadh leat a chlos go raibh sé deich mbliadhain níos sine ná sin, nó deich mbliadhain níos óige. Níorbh fhurast acht oiread a thomhas cé'n t-slighe bheatha a lean sé, nó a leanadh, oir níorbh í mo thuairm le breathnú air go raibh curam ar bith de'n chineal air anois. B'ait liom cota mor a bheith air lá chomh seimh leis, na níor lugha-de m'iongantais 'thabhairt fé ndeara go raibh bróg amhain leis dubh agus a companach donn. Bíodh sin uilig mar bhí, ba mhaith an sás chun cainte é agus ní fada mhair ar gcomhradh gur innis sé sgeál chomh sonnuigheach neamh-ghnaitheach is chuala mé riamh. Seo thíos anois an sgeál sin 'na fhoclaibh fhéin, choimh cruinn 'is thig liom iad a thabhairt chun cuimhne i ndiaidh ar imthigh de bhliadhantaibh eadar an dá linn.

Bhí mé seal, do thoisigh sé, agus oiread de'n t-saol agam 'is cheannóchadh a bhfuil d'Eirinn le feiscint ón genoc ud thiar, ag síneadh láimhe uaidh, agus caisleán a thógail ar gach achra de. Gabháltas beag buailte leis an goladach i ndeisceart na tíre a bhí ag m'athair, leab gortach talmhan nach raibh cothú na díse fein i gceart ann gan trácht ar seachtar clainne. Fuair mé cibé sgoluidheachta a bhí ag dul san am agus nuair a bhí dha bhliadhain déag sroiste agam threig mé cursaí léighinn ar fad le lámh conganta a thabhairt ar an bhfeirm. Strac mé le seo ar feadh cuig mbliadhain go rabhas tinn agus tuirseach de'n sglabhuidheacht. Bá léir dom nach bhfeadfaí an fasach san againne a thabhairt chun blátha choidhche agus thairis sin bhí smaointe móra ag borradh im intinn, brion-glóidí gheala 'ghom mhealladh, aisling áluinn 'ghom ghríosadh dul i ngleic leis an gcinneamhaint agus mo chuid agus mo cheart a bhaint de'n t-saol mor. Bhí móran cloiste agam, agus roinnt leighte, ar an saol breagh a bhí aca ina Meiricea agus mheas mé m'aghaidh a thabhairt siar. Ba leas le'm mhuinntir sgaradh liom agus bhí cumhaidh go h-áirithe ar mo mhathair nuair a nochtas mo smaointe ar an gceist. 'Na dhiaidh sin cárbh fhios nach é mo leas fein agus a leas uilig a dheanfainn ar an gcoigcrích agus níor dhiultuigh siad a mbeannacht dom an lá d'imthigh mé. Ar Learpholl Shasana, mar a raibh drifur le'm athair, a rinne mé mo chuaird i dtosach báire. Chuaidh mé thart ag cuartú oibre gan mhoill, cé nach raibh sé ar intinn agam fanacht sa chathair sin níos fuide na b'eigin dom. Mar a tharla, ní rabhas acht seal míosa ann agus mé a' saothrú sna dugannaí nuair a tairgeadh post dom mar chongantaidhe do'n chócaire ar ghaltán a bhí ar ti seolta go Meiricea. Níl call agam a rádh gur ghlac mé go fonnmar, agus mé ar bior le h-athas, leis an dtairisgint seo. Tri seachtmhainí 'na dhiaidh sin leag mé suil agus cos i gcéad-